

อัซซัตตนีวิภัตติ

บอกอดีตกาล ตั้งแต่วັນนี้ แปลว่าแล้ว.

ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่า ได้.....แล้ว.

เช่น เถโร คาม ปัญฑาย ปาวิสิ.

อ. พระเถระ ได้เข้าไปแล้ว สูบ้าน เพื่อบิณฑะ.

เอวรูป กมม อกาสิ.

อ.ข้า ได้ทำแล้ว ซึ่งกรรม มีอย่างนี้เป็นรูป.

อัซซัตตนีวิภัตติ บอกให้รู้ กาล, บท, วจนะ, บุรุษ

บุรุษ	ปรสสพท์		อตตโนปท์	
	เอก.	พหุ.	เอก.	พหุ.
ประณมบุรุษ	อี	อฺ	อา	อุ
มัธยมบุรุษ	โอ	ตุถ	เส	วุห์
อุตตมบุรุษ	อี	มฺหา	อํ	มฺเห

-วิภัตติหมวดนี้ลง อ, อิ, และ ส อาคม

-อี วิภัตติ เมื่อประกอบกับธาตุ รัสสะเป็น อิ เช่น กริ

-ลง อ และ ส อาคม เช่น อกาสิ

-อฺ วิภัตติแปลงเป็น อีสฺ เช่น กรีสฺ

-แปลง อฺ เป็น อํสฺ เช่น อกํสฺ

-ใช้ อี ประณมบุรุษ แทน โอ มัธยมบุรุษ เช่น อกาสิ (ตฺวํ อ.ท่าน)

-ตุถ, มฺหา และเส ให้ลง อิ อาคมท้ายธาตุเสมอ เช่น กริตุถ, กริมฺหา, กริเส

-อี ประกอบหลัง ลภ ธาตุ แปลง อี เป็น ตุถ เช่น อลตุถ

-อี ประกอบหลัง ลภ ธาตุ แปลง อี เป็น ตฺถํ เช่น อลตฺถํ

หมวด กิ ธาตุ ลง นา ปัจจัย

กิ เป็นไปในความ ชื้อ (อ+กิ+นา=ณา+อิ)

สำเร็จรูปเป็น อกัณิ, อกัณิ, กัณิ ได้ซื้อแล้ว, ซื้อแล้ว.

จิ เป็นไปในความ ชนะ (อ+จิ+นา+อิ)

สำเร็จรูปเป็น อจันิ, อจันิ, จันิ ได้ชนะแล้ว, ชนะแล้ว.

จฺ เป็นไปในความ กำจัด (อ+จฺ+นา+อิ)

สำเร็จรูปเป็น อจฺณิ, จฺณิ ได้กำจัดแล้ว, กำจัดแล้ว.

จิ เป็นไปในความ ก่อ, ในความ สั่งสม (อ+จิ+นา+อิ)

สำเร็จรูปเป็น อจันิ, อจันิ, จันิ ได้สั่งสมแล้ว, สั่งสมแล้ว.

ลฺ เป็นไปในความ เกี่ยว, ในความ ตัด (อ+ลฺ+นา+อิ)

สำเร็จรูปเป็น อลฺณิ, ลฺณิ ได้เกี่ยวแล้ว, เกี่ยวแล้ว.

ณา เป็นไปในความ ฐู (อ+ณา=ชา+นา+อิ)

สำเร็จรูปเป็น อชานิ, อชานิ, ชานิ ได้ชนะแล้ว, ชนะแล้ว.

อณฺณาสี

ฝุ เป็นไปในความ ฝัด, ในความ โปรย (อ+ฝุ+นา+อิ)

สำเร็จรูปเป็น อฝุณิ, อฝุณิ, ฝุณิ ได้ฝัดแล้ว, ฝัดแล้ว.

หมวด คหุ ธาตุ ลง ณา ปัจจย

คหุ เป็นไปในความ ถือเอา (อ+คหุ+ณา+อ)

สำเร็จรูปเป็น อคณฺหิ, อคณฺหิ, คณฺหิ ได้ถือเอาแล้ว, ถือเอาแล้ว.

๑. ทดสอบการแจกธาตุ (อ+ช+นา+อ)

บุรุษ	ปรสสप्त		อตตโนปท	
	เอก.	พหู.	เอก.	พหู.
ป.	อชฺฉินิ	อชฺฉินิสฺสุ	อชฺฉินา	อชฺฉินฺนุ
ม.	อชฺฉินิ	อชฺฉินิตฺถ	อชฺฉินิสฺเส	อชฺฉินิวฺห
อุ.	อชฺฉินิ	อชฺฉินิมฺหา	อชฺฉินํ	อชฺฉินิมฺเห

๒. ทดสอบการแจกธาตุ (อ+ล+นา+อ)

บุรุษ	ปรสสप्त		อตตโนปท	
	เอก.	พหู.	เอก.	พหู.
ป.	อลฺลฺลฺนิ	อลฺลฺลฺลฺนฺสฺสุ	อลฺลฺลฺลฺนา	อลฺลฺลฺลฺนฺนุ
ม.	อลฺลฺลฺลฺนิ	อลฺลฺลฺลฺลฺนิตฺถ	อลฺลฺลฺลฺลฺนฺสฺเส	อลฺลฺลฺลฺลฺนฺนฺวฺห
อุ.	อลฺลฺลฺลฺนฺ	อลฺลฺลฺลฺลฺนฺมฺหา	อลฺลฺลฺลฺลฺนํ	อลฺลฺลฺลฺลฺนฺมฺเห

ทดสอบแปลไทยเป็นมคธ

๑. อ.นารี ท. ราชคเห อาปเณ ภณฺทานิ อภินิสฺสุ ฯ

๒. อ.ภิกษุ ท. ได้ก่าจัดแล้ว ซึ่งกิลเส ท. ของตน ด้วยถาณ ฯ

๓. อ.เรา ได้ถือเอาแล้ว ซึ่งหนังสือ ของตน ในมหาวิหารชื่อว่าเชตวัน ฯ

ทดสอบการแปลมคธเป็นไทย

๑. วิสาชา มหาอุปาสิกา เขตวนมหาวิหาระ พุทฺธสฺส ฐมฺมํ อญฺญาตี ฯ
๒. อหํ เนรญฺชราย สมีเป อตฺตโน เขตฺเต สสุตานี อลฺลนี ฯ
๓. ตุมฺเห โกสมฺพิยํ โฆสิตารามे อตฺตโน อตฺตโน ตีณิ จีวรานิ อคณฺหิตฺถ ฯ